

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників XXII Міжнародної
науково-практичної конференції
(26–27 лютого 2026 р., м. Харків)**

Харків 2026

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди (Україна),
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (Україна),
Вірменський державний педагогічний університет імені Х. Абовяна (Вірменія),
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія),
Телавський державний університет імені Якова Гогобашвілі (Грузія),
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна),
Куявсько-Поморська Академія в Бидгощі (Польща)

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників XXII Міжнародної
науково-практичної конференції
(26–27 лютого 2026 р., м. Харків)

Електронне видання

Харків
2026

УДК [37:001]«20»

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного
педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 6 від 17.06.2026 р.)*

Методологія сучасних наукових досліджень : збірник наукових праць учасників
XXII Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 лютого 2026 р., м. Харків)
[Електронне видання] / за наук. ред. К. Юр'євої. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2026.
971 с. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21268000>

Мови видання: українська, англійська, грузинська, польська

Для наукових працівників, викладачів закладів вищої освіти, учителів, вихователів, здобувачів вищої освіти.
Може використовуватись у навчальному процесі на всіх рівнях вищої освіти.

Усі статті пройшли рецензування, зберігають авторську редакцію. Всю відповідальність за зміст публікацій,
достовірність інформації і даних, коректність цитування та посилань, дотримання норм академічної доброчесності
несуть автори.

Організаційний комітет конференції:

Юрій БОЙЧУК – голова організаційного комітету, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України,
ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Світлана БЕРЕЖНА – заступник голови організаційного комітету, доктор філософських наук, професор,
проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Майя БОЛКВАДЗЕ – доктор філологічних наук, асистент-професор департаменту педагогічних наук
Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Людмила ГАВРІЛОВА – доктор педагогічних наук, професор, незалежний дослідник (Аахен, Німеччина)

Микола ДАНИЛЮК – доктор філософії з педагогіки, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Далі ДОБОРДЖГІНІДЗЕ – доктор філологічних наук, асистент-професор Департаменту європейських студій
Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Владімір КАРАПЕТЯН – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри вікової та педагогічної
психології Вірменського державного педагогічного університету ім. Х. Абовяна (Єреван, Вірменія)

Алла СОКОЛОВА – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Лела ТАВДГІРІДЗЕ – доктор педагогічних наук, професор, професор департаменту педагогіки Батумського
державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Марина ТКАЧЕНКО – кандидат педагогічних наук, доцент, координатор наукової роботи факультету мистецтв
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Володимир ФОМІН – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету мистецтв Харківського
національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Нато ШЕРОЗІЯ – доктор педагогічних наук, асоційований професор департаменту педагогічних наук
Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Катерина ЮР'ЄВА – заступник голови, вчений секретар організаційного комітету, доктор педагогічних наук,
професор, професор кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Олександра ЯНКОВИЧ – доктор габілітований, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної та
початкової освіти Куявсько-Поморської Академії (Бидгощ, Польща)

[Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Маргарита ВОРОВКА

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітології та педагогіки мистецтва,
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
м. Запоріжжя, Україна

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОРΟΣЛИХ У СИСТЕМІ ОСВІТИ: ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ

Проблематика здоров'язбереження в освіті посідає вагоме місце у наукових дослідженнях другої половини XX – початку XXI століття. У педагогічній теорії сформовано низку підходів до розуміння здоров'я як базової цінності освіти, результату цілеспрямованого педагогічного впливу та необхідної умови гармонійного розвитку особистості. Водночас більшість наукових розвідок традиційно зосереджувалася на питаннях збереження і зміцнення здоров'я дітей та молоді, тоді як доросле населення тривалий час залишалося поза межами системного педагогічного аналізу. Сучасні соціальні виклики, зростання психоемоційного навантаження, трансформація професійної діяльності та цифровізація суспільства актуалізують необхідність переосмислення ролі освіти у формуванні здоров'язбережувальної компетентності саме дорослих.

Формування здоров'язбережувальної компетентності дорослих має свою специфіку, що зумовлена особливостями андрагогічного навчання. Дорослі здобувачі освіти спираються на власний життєвий і професійний досвід, мають сформовану систему цінностей та усталені поведінкові моделі. Це потребує переорієнтації освітнього процесу на принципи добровільності, усвідомленості, практичної спрямованості, суб'єкт-суб'єктної взаємодії та особистісної значущості навчання. Важливим є створення умов для рефлексії власного способу життя, аналізу індивідуальних ресурсів і ризиків, формування готовності до змін. Саме внутрішня мотивація виступає ключовим чинником стійкості здоров'язбережувальної поведінки дорослої людини.

Базовим середовищем формування здоров'язбережувальної компетентності виступає освіта впродовж життя, яка охоплює формальну, неформальну та інформальну освіту. Її потенціал полягає у забезпеченні безперервності розвитку знань, умінь і ціннісних орієнтацій, що впливають на фізичне, психічне та соціальне благополуччя дорослих. Освіта впродовж життя дозволяє гнучко реагувати на потреби різних вікових і професійних груп, сприяє персоналізації освітніх траєкторій та інтеграції здоров'язбережувальної проблематики в різні напрями професійної підготовки й підвищення кваліфікації.

Для забезпечення ефективності процесу формування здоров'язбережувальної компетентності необхідно визначити та реалізувати комплекс педагогічних умов.

[Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

По-перше, мотиваційно-ціннісні умови передбачають створення освітнього середовища, що стимулює внутрішню мотивацію дорослих до збереження здоров'я, формує відповідальне ставлення до власного способу життя та сприяє усвідомленню здоров'я як стратегічного ресурсу особистісного й професійного розвитку.

По-друге, змістово-методичні умови полягають в інтеграції здоров'язбережувальної проблематики у програми формальної, неформальної та інформальної освіти; міждисциплінарному поєднанні знань із педагогіки, психології, громадського здоров'я; використанні практикоорієнтованих методів навчання (тренінгів, кейс-методу, проєктної діяльності, моделювання життєвих ситуацій), що забезпечують перенесення знань у реальні життєві контексти.

По-третє, андрагогічні умови передбачають урахування вікових, соціальних і професійних особливостей дорослих, опору на їхній життєвий досвід, забезпечення самоспрямованості та активної участі в освітньому процесі. Важливою є підтримка партнерської взаємодії між педагогом і здобувачем освіти.

По-четверте, організаційно-технологічні умови пов'язані з використанням цифрових ресурсів, інтерактивних платформ, змішаних і дистанційних форматів навчання, що розширюють доступ до освітніх можливостей та сприяють персоналізації навчання.

По-п'яте, соціально-емоційні умови передбачають створення психологічно безпечного освітнього простору, розвиток емоційної компетентності, стресостійкості, навичок саморегуляції та підтримку групової взаємодії.

По-шосте, моніторингово-рефлексивні умови включають запровадження системи оцінювання рівня сформованості компетентності, механізмів самооцінювання й зворотного зв'язку, що забезпечують корекцію освітнього процесу та підвищення його результативності.

Отже, формування здоров'язбережувальної компетентності дорослих є багатовимірним педагогічним процесом, ефективність якого забезпечується інтеграцією компетентнісного, андрагогічного, особистісно орієнтованого, діяльнісного та соціально-емоційного підходів. Реалізація окреслених педагогічних умов у системі освіти впродовж життя сприятиме формуванню відповідальної позиції дорослих щодо власного здоров'я, підвищенню якості життя та зміцненню соціального потенціалу суспільства.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням і експериментальною перевіркою комплексних моделей формування здоров'язбережувальної компетентності дорослих, а також із вивченням впливу цифровізації та міждисциплінарної інтеграції на стійкість здоров'язбережувальних практик у різних соціальних групах.